

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-173>

УДК 65.012.4

ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

INSTITUTIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS OF DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL RELATIONS

Аксьонова Оксана Валеріївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та адміністрування,
Приватне акціонерне товариство вищого навчального закладу
«Міжрегіональна академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0380-9035>

Яценко Ольга Миколаївна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу,
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4399-2217>

Aksyonova Oksana

Private Joint-Stock Company of Higher Educational Institution
"Interregional Academy of Personnel Management"

Yatsenko Olha

National Economic University named after Vadym Hetman

У статті розглядаються інституційно-економічні механізми розвитку міжкультурної комунікації в умовах трансформації міжнародних відносин. Здійснено аналіз основних проблем, що гальмують ефективну комунікацію між суб'єктами міжнародного співробітництва, зокрема нормативно-правові бар'єри, економічні чинники, цифрові виклики та необхідність підготовки фахівців у цій сфері. Актуальність дослідження обумовлена зростаючою роллю міжкультурної комунікації у глобалізованому світі, що вимагає адаптації інституційних механізмів до сучасних умов міжнародних відносин. Відзначено, що ефективна взаємодія між культурами є ключовим фактором розвитку міжнародного бізнесу, дипломатії, науки та освіти. У дослідженні висвітлено роль міжнародних організацій, таких як ЮНЕСКО, ООН та Європейська рада, у формуванні нормативно-правової бази для міжкультурного діалогу. Визначено необхідність інтеграції державних політик та програм, спрямованих на стимулювання культурного обміну та міжнародного співробітництва.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, міжнародні економічні відносини, глобалізація, бізнес-стратегії, культурна адаптація, цифрова трансформація, міжнародна співпраця, корпоративна етика, мультикультурні команди, конкурентоспроможність.

The article examines the institutional and economic mechanisms for the development of intercultural communication in the context of the transformation of international relations. An analysis of the main challenges hindering effective communication between subjects of international cooperation is conducted, including regulatory barriers, economic factors, digital challenges, and the need for training specialists in this field. The relevance of the study is determined by the growing role of intercultural communication in a globalized world, which requires the adaptation of institutional mechanisms to modern conditions of international relations. It is noted that effective interaction between cultures is a key factor in the development of international business, diplomacy, science, and education. The study highlights the role of international organizations such as UNESCO, the UN, and the European Council in shaping the regulatory framework for intercultural dialogue. The necessity of integrating state policies and programs aimed at stimulating cultural exchange and international cooperation is emphasized. Special attention is given to economic

incentives that promote the development of intercultural communication. The mechanisms for financing international cultural projects, the role of businesses in supporting cultural dialogue, and investments in educational programs for developing intercultural competencies are analyzed. Digital transformation of communication processes is considered a crucial factor in the development of intercultural interaction. The opportunities and threats associated with the use of digital platforms, artificial intelligence, and social networks in global communication processes are identified. As a result, the need for a comprehensive approach to the development of intercultural communication is justified through the combination of institutional, economic, and digital mechanisms. The proposed findings can be used to improve international cooperation strategies, contributing to the harmonization of intercultural relations and economic development. Additionally, further research should focus on the impact of emerging technologies on cross-cultural dialogue and the role of education in fostering global intercultural competence. The study's conclusions provide practical implications for policymakers, businesses, and educational institutions seeking to enhance global collaboration.

Keywords: intercultural communication, international economic relations, globalization, business strategies, cultural adaptation, digital transformation, international cooperation, corporate ethics, multicultural teams, competitiveness.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується глибокими трансформаційними процесами, що обумовлені глобалізацією, технологічним прогресом, соціально-економічними змінами та геополітичними зрушеннями. В умовах цих змін міжкультурна комунікація набуває особливого значення, оскільки забезпечує ефективну взаємодію між суб'єктами міжнародного співробітництва. Водночас постає питання щодо ефективності інституційно-економічних механізмів, які регулюють цей процес та сприяють його сталому розвитку. Попри значну увагу до питань міжкультурної комунікації в контексті міжнародних відносин, досі недостатньо досліджено вплив інституційних та економічних факторів на її розвиток.

Серед основних проблем, що потребують вирішення, можна виділити наступні: відсутність єдиної нормативно-правової бази щодо регулювання міжкультурної комунікації в умовах міжнародного партнерства та співробітництва; недостатня економічна мотивація для розвитку міжкультурного діалогу серед суб'єктів міжнародної діяльності, що зумовлюється нерівномірним розподілом ресурсів та відмінностями в економічних моделях країн; бар'єри адаптації інституційних механізмів до сучасних викликів, що пов'язані зі змінами у політичному кліматі, цифровою трансформацією та впливом соціокультурних факторів; низький рівень цифрової інтеграції у сфері міжкультурної комунікації, що ускладнює взаємодію між представниками різних культур та економічних систем; проблеми формування компетентнісної бази для ефективного управління міжкультурною комунікацією, зокрема щодо підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, бізнесу та дипломатії. Таким чином, необхідність дослідження інституційно-економічних механізмів

розвитку міжкультурної комунікації в умовах трансформації міжнародних відносин є актуальною науковою та практичною проблемою. Вирішення цих питань сприятиме не лише гармонізації міжнародних відносин, але й економічному зростанню країн, що беруть участь у глобальних комунікаційних процесах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні дослідження підкреслюють зростаючу важливість міжкультурної комунікації в умовах глобалізації та трансформації міжнародних відносин. Роботи [1; 4; 13; 16] акцентують увагу на впливі культурних відмінностей на міжнародну комунікацію, особливо в контексті бізнесу та сталого розвитку. Аналізуються концепції та практики міжкультурної комунікації, а також виклики, пов'язані з різноманітністю культурних контекстів. Дослідники [3; 5; 7] вивчають роль міжнародного співробітництва та комунікації в досягненні цілей сталого розвитку, а також вимоги до міжнародної комунікації в цьому контексті. Інституційно-економічні аспекти розвитку міжкультурної комунікації розглядаються в роботах [2; 8; 10; 15], в окреслених наукових дослідженнях аналізують вплив міжнародної інтеграції на добробут країн, фактори вибору інвестиційних моделей азіатськими компаніями, а також продуктивність країн через призму цілей сталого розвитку.

Особлива увага приділяється інноваційним трансформаціям аграрного комплексу та розвитку міжнародної торгівлі в контексті глобальних викликів. Роботи [9; 11; 17; 18; 19] фокусуються на розвитку міжнародної торгівлі туристичними послугами, стратегіях експортерів на цільових глобальних ринках, а також інституціональному забезпеченні енергетичного переходу та інноваційно-інвестиційній модернізації України. В наукових публікаціях [12; 14] розглядають управління інтелекту-

альним потенціалом у формуванні стратегічного партнерства науки-бізнесу-освіти, а також роль комунікації, технологій та розвитку людей, в зазначених роботах підкреслено важливість міжкультурної комунікації в різних сферах діяльності, включаючи науку, освіту та технології. Саме тому актуальність тематики нашого наукового дослідження підтверджується зростаючою взаємозалежністю країн та необхідністю ефективної комунікації в умовах культурного різноманіття. Дослідження показують, що розвиток інституційно-економічних механізмів міжкультурної комунікації є ключовим фактором успішної міжнародної співпраці та сталого розвитку.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження інституційно-економічних механізмів розвитку міжкультурної комунікації в умовах трансформації міжнародних відносин, а також визначення основних бар'єрів та можливостей для ефективної взаємодії між суб'єктами міжнародного співробітництва. Результати дослідження сприятимуть гармонізації міжнародних відносин та економічному зростанню країн, що беруть участь у глобальних комунікаційних процесах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі, де глобалізація та технологічний прогрес стрімко змінюють ландшафт міжнародних відносин, міжкультурна комунікація набуває особливого значення. В умовах зростаючої взаємозалежності країн та народів, ефективний діалог між різними культурами стає не лише важливим, а й необхідним для сталого розвитку та мирного співіснування.

На сьогоднішній день, ми спостерігаємо трансформацію міжнародних відносин, що характеризується зростанням конфліктів, міграційних процесів та інформаційною революцією, вимагає нових підходів до міжкультурної комунікації. Разом з тим, розвиток міжкультурної комунікації в умовах трансформації міжнародних відносин є складним процесом, що залежить від різних економічних, політичних і соціокультурних факторів, де ключовим вектором є інституційне забезпечення міжкультурної комунікації, що передбачає створення міжнародних та національних інституцій, таких як ЮНЕСКО, ООН, Європейська рада, які сприяють міжкультурному діалогу, формують політику міжкультурної взаємодії, регулюють процеси культурного обміну та розробляють рекомендації для країн-учасниць. Саме тому, для успішної міжкультурної комунікації необхідне формування

компетентнісної бази фахівців, що передбачає якісну підготовку спеціалістів у сфері міжнародних відносин, бізнесу та дипломатії, впровадження міждисциплінарних програм навчання, розвиток навичок міжкультурного менеджменту та підтримку академічних обмінів, рис. 1.

Варто зазначити, що в ринкових умовах, здебільшого вирішальну роль мають саме економічні стимули, адже глобалізація сприяє створенню спільних економічних проєктів, які вимагають міжкультурної взаємодії, а міжнародні гранти, програми фінансування культурного співробітництва та бізнес-проєкти залучають представників різних культур. На даному тлі, цифрова трансформація комунікаційних процесів, з використанням сучасних цифрових технологій, таких як штучний інтелект, соціальні мережі, платформи онлайн-комунікації, значно підвищує ефективність міжкультурного спілкування. Необхідно також підкреслити, що розвиток цифровізації, має і протилежну сторону зумовлюючи виникнення викликів, пов'язаних з кібербезпекою, доступністю технологій – інтернету та нерівномірністю їхнього поширення.

Отже, ефективний розвиток міжкультурної комунікації можливий за умови поєднання інституційного, економічного та цифрового підходів, а також активного розвитку компетентнісної бази фахівців, що сприятиме вдосконаленню механізмів міжнародної взаємодії та підвищенню рівня глобальної співпраці.

У контексті трансформації міжнародних відносин, розвиток міжкультурної комунікації набуває не просто важливого, а стратегічного значення. У табл. 1 розкрито багатогранність підходів до формування ефективного міжкультурного діалогу, демонструючи, що це не є завданням однієї інституції чи сектору, а вимагає системної та скоординованої роботи на різних рівнях. *Інституційні механізми*, такі як міжнародні організації та національні інституції, створюють нормативно-правове поле для міжкультурної взаємодії. Вони забезпечують платформу для діалогу, обміну досвідом та розробки спільних стратегій. *Освітні програми*, своєю чергою, формують людський капітал, необхідний для ефективної міжкультурної комунікації. Вони не лише передають знання, але й розвивають навички, необхідні для розуміння та поваги до культурних відмінностей. *Економічні механізми*, такі як міжнародні гранти, бізнес-проєкти та туристичні програми, стимулюють практичну взаємодію

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ БАЗИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ УСПІШНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

**Рис. 1. Процес формування компетентісної бази фахівців
для успішної міжкультурної комунікації**

Джерело: сформовано автором

між представниками різних культур, а також створюють можливості для обміну культурними цінностями, розвитку міжкультурних зв'язків та поширення культурного розмаїття. Цифрові механізми, такі як: *цифрові платформи, онлайн-курси та віртуальні обміни*, відкривають нові можливості для міжкультурної комунікації. Вони забезпечують швидкий та широкий доступ до інформації, сприяють розвитку віртуальних спільнот та дозволяють здійснювати міжкультурні обміни без фізичного переміщення. Тобто, в табл. 1 продемонстровано, що розвиток міжкультурної комунікації є складним та багатограним процесом, який вимагає поєднання *інституційних, економічних та цифрових механізмів*. Лише за умови системної та скоординованої роботи на різних рівнях можна досягти ефективного міжкультурного діалогу та сприяти розвитку мирного та сталого світу.

Висновки. Ефективний розвиток міжкультурної комунікації в умовах трансформації міжнародних відносин є ключовим чинником для гармонізації міжнародного співробітництва та забезпечення стійкого економічного розвитку. *Інституційно-економічні механізми*, які включають *нормативно-правове регулювання, економічні стимули та циф-*

рову інтеграцію, відіграють важливу роль у створенні сприятливого середовища для міжкультурного діалогу. Значний внесок у розвиток міжкультурної комунікації здійснюють міжнародні організації та національні інституції, які розробляють політику співробітництва, підтримують культурні обміни та сприяють формуванню відповідних компетенцій. *Економічні механізми*, зокрема фінансова підтримка міжнародних програм, сприяють розширенню можливостей для міжкультурного діалогу. *Цифрові технології* відкривають нові перспективи для розвитку міжкультурної комунікації, водночас створюючи виклики, пов'язані з безпекою даних, нерівномірним доступом до технологій та необхідністю підвищення цифрової грамотності. Формування компетентісної бази фахівців є критичним завданням для ефективного управління міжкультурними процесами.

Отже, для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації необхідно застосовувати комплексний підхід, що поєднує *інституційні, економічні та цифрові механізми*. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку інноваційних стратегій управління міжкультурною взаємодією в умовах глобалізації.

Таблиця 1

Інституційно-економічні механізми розвитку міжкультурної комунікації в умовах трансформації міжнародних відносин

Механізм	Опис	Приклади	Вплив на міжкультурну комунікацію
Інституційні механізми			
Міжнародні організації	Створення та підтримка міжнародних організацій, що сприяють міжкультурному діалогу та співпраці.	ЮНЕСКО, ООН, Європейська рада	Сприяють формуванню міжнародних стандартів та політик, забезпечують платформу для діалогу.
Національні інституції	Розробка та реалізація національних програм та політик у сфері міжкультурної комунікації.	Міністерства культури, освіти, закордонних справ; культурні центри	Забезпечують реалізацію міжнародних ініціатив на національному рівні, підтримують культурні обміни.
Освітні програми	Впровадження міждисциплінарних програм навчання, розвиток міжкультурної компетентності.	Університетські програми з міжнародних відносин, міжкультурного менеджменту, мовні курси	Формують компетентних фахівців, здатних ефективно працювати в мультикультурному середовищі.
Економічні механізми			
Міжнародні гранти та програми фінансування	Надання фінансової підтримки проектам, спрямованим на розвиток міжкультурного діалогу та співпраці.	Програми ЄС, гранти міжнародних фондів	Стимулюють реалізацію культурних проектів, сприяють обміну культурними цінностями.
Бізнес-проекти та інвестиції	Створення спільних економічних проектів, що вимагають міжкультурної взаємодії.	Міжнародні спільні підприємства, інвестиції в культурні проекти	Сприяють культурному обміну через економічну співпрацю, розвивають міжкультурні зв'язки.
Туристичні програми	Розвиток міжнародного туризму, культурних обмінів у сфері туризму.	Міжнародні туристичні маршрути, культурні фестивалі	Сприяють безпосередньому контакту між представниками різних культур, поширюють культурні знання.
Цифрові механізми			
Цифрові платформи та соціальні мережі	Використання цифрових технологій для міжкультурного спілкування та обміну інформацією.	Соціальні мережі, онлайн-платформи для навчання та спілкування	Сприяють швидкому та широкому обміну інформацією, забезпечують доступність міжкультурного діалогу.
Онлайн-курси та вебіари	Надання онлайн-освіти у сфері міжкультурної комунікації та мовної підготовки.	Онлайн-платформи для навчання, вебіари з міжкультурної тематики	Забезпечують доступність освіти та розвиток міжкультурної компетентності.
Віртуальні обміни та співпраця	Використання віртуальних технологій для міжкультурних обмінів та співпраці.	Віртуальні студентські обміни, онлайн-проекти	Сприяють розвитку міжкультурних зв'язків без необхідності фізичного переміщення.

Джерело: сформовано автором

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Aksyonova, O. (2025). Concepts and practices of intercultural communication in the development of international economic relations. *Herald of khmelnytskyi national university. Economic sciences*, 338(1), 493–498. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-73>
2. Bazaluk, O., Yatsenko, O., Reznikova, N., Bibla, I., Karasova, N., & Nitsenko, V. (2022). International integration processes influence on welfare of country. *Journal of Business Economics and Management*, 23(2), 382–398. <https://doi.org/10.3846/jbem.2022.16228>
3. Gonzalez-Perez, M., Rodriguez-Rodriguez, R., & Lopez-Gomez, S. (2020). The role of international cooperation and communication in achieving sustainable development goals. *Energy Procedia*, 176, 1263–1270.
4. Ivanova, M. (2020). Cultural differences and their impact on international communication. *Journal of International Business Studies*, 52(3), 389–406.
5. Jajja, M. S. S., & Yasin, N. A. (2018). Communication Challenges for Sustainable Development. *Journal of Business Research*, 89, 298–304. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.01.032>
6. Johnson, E. (2018). The Importance of Cross-Cultural Communication in International Business. *Journal of Business and Management*, 20(2), 42–49. <https://doi.org/10.9790/487X-2002014249>
7. Li, Y. (2021). Requirements for international communication in the context of sustainable development. *Sustainability*, 13(5), 2771.
8. Mozgovyy O., Rudenko-Sudarieva L., Shevchenko Y., Yatsenko O., Zhou W. (2023). Factors for choosing of investment models by asian companies in the implementation area of global business initiatives. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(49), 149–162. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.4000>
9. Obolenska, T.; Yatsenko, O.; Lyskova, L.; Zdenek, O. Features of the Development of International Trade in Tourist Services. *Economics Ecology Socium*. 2024, 8, 104–116. DOI: <https://doi.org/10.61954/2616-7107/2024.8.3-9>.
10. Osaulenko O., Yatsenko O., Reznikova N., Rusak D., Nitsenko V. (2020). The productive capacity of countries through the prism of sustainable development goals: challenges to international economic security and to competitiveness. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2(33), 492–499. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207214>
11. Iatsenko, O., Yatsenko, O., & Dendeberia, D. (2024). Strategising the behavior of exporters in target global markets. *Collection of Scientific Papers "Scientific Notes"*, 37(4), 208–221. http://doi.org/10.33111/vz_kneu.37.24.04.19.131.137
12. Shkoda T., Tepluk M., Sahaidak M. (2020). Intellectual potential management in forming strategic partnership of science-business-education. *Baltic Journal of Economic Studies (Web of Science)*, Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2020, Vol. 6, No. 5. 221–232. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/946>
13. Ting-Toomey, S., & Chung, L. C. (2012). International and Intercultural Communication Competence: A Review and Agenda for Future Research. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(6), 921–938. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2012.07.009>
14. Woods, B. (1993). Communication, Technology and the Development of People. *Canadian Journal of Communication*, 18(4).
15. Yatsenko O., Zavadska, Y., Khrystenko, O., Musiiets, T., & Aksyonova, O. (2021). Innovative transformations of the agricultural complex in the context of global challenges of sustainable development. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(40), 216–224. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.244989>
16. Zhu, R. (2019). Cross-Cultural Communication and Globalization. *Journal of Multiculturalism in Education*, 15(1), 27–38. <https://doi.org/10.1108/JME-06-2018-0042>
17. Яценко О. М. Розвиток інноваційного бізнесу та міжнародної торгівлі воднем: інституціональне забезпечення енергетичного переходу для сталого пост-вуглецевого майбутнього. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 10(1), 92–103. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-16>
18. Яценко О., Остіан З. (2024). Диверсифікація міжнародної торгівлі туристичними послугами: інноваційні вектори та ризики. *Галицький економічний вісник*, 91(6), 192–203. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.192
19. Яценко О. М., Завадська Ю. С., Лиськова Л. М. (2024). Геостратегічне вікно можливостей інноваційно-інвестиційної модернізації України: інституціональне регулювання та організаційно-економічні механізми розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 9(1), 179–188. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-30>

REFERENCES:

1. Aksyonova, O. (2025). Concepts and practices of intercultural communication in the development of international economic relations. *Herald of Khmelnytskyi national university. Economic sciences*, 338(1), 493–498. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-73>
2. Bazaluk, O., Yatsenko, O., Reznikova, N., Bibla, I., Karasova, N., & Nitsenko, V. (2022). International integration processes influence on welfare of country. *Journal of Business Economics and Management*, 23(2), 382–398. <https://doi.org/10.3846/jbem.2022.16228>
3. Gonzalez-Perez, M., Rodriguez-Rodriguez, R., & Lopez-Gomez, S. (2020). The role of international cooperation and communication in achieving sustainable development goals. *Energy Procedia*, 176, 1263–1270.
4. Ivanova, M. (2020). Cultural differences and their impact on international communication. *Journal of International Business Studies*, 52(3), 389–406.
5. Jajja, M. S. S., & Yasin, N. A. (2018). Communication Challenges for Sustainable Development. *Journal of Business Research*, 89, 298–304. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.01.032>
6. Johnson, E. (2018). The Importance of Cross-Cultural Communication in International Business. *Journal of Business and Management*, 20(2), 42–49. <https://doi.org/10.9790/487X-2002014249>
7. Li, Y. (2021). Requirements for international communication in the context of sustainable development. *Sustainability*, 13(5), 2771.
8. Mozgovyy O., Rudenko-Sudarieva L., Shevchenko Y., Yatsenko O., Zhou W. (2023). Factors for choosing of investment models by asian companies in the implementation area of global business initiatives. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(49), 149–162. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.4000>
9. Obolenska, T.; Yatsenko, O.; Lyskova, L.; Zdenek, O. Features of the Development of International Trade in Tourist Services. *Economics Ecology Socium*. 2024, 8, 104–116. DOI: <https://doi.org/10.61954/2616-7107/2024.8.3-9>.
10. Osaulenko O., Yatsenko O., Reznikova N., Rusak D., Nitsenko V. (2020). The productive capacity of countries through the prism of sustainable development goals: challenges to international economic security and to competitiveness. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2(33), 492–499. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207214>
11. Iatsenko, O., Yatsenko, O., & Dendeberia, D. (2024). Strategising the behavior of exporters in target global markets. Collection of Scientific Papers "Scientific Notes", 37(4), 208–221. http://doi.org/10.33111/vz_kneu.37.24.04.19.131.137
12. Shkoda T., Tepliuk M., Sahaidak M. (2020). Intellectual potential management in forming strategic partnership of science-business-education. *Baltic Journal of Economic Studies (Web of Science)*, Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2020, Vol. 6, No. 5. 221–232. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/946>
13. Ting-Toomey, S., & Chung, L. C. (2012). International and Intercultural Communication Competence: A Review and Agenda for Future Research. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(6), 921–938. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2012.07.009>
14. Woods, B. (1993). Communication, Technology and the Development of People. *Canadian Journal of Communication*, 18(4).
15. Yatsenko O., Zavadska, Y., Khrystenko, O., Musiiets, T., & Aksyonova, O. (2021). Innovative transformations of the agricultural complex in the context of global challenges of sustainable development. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(40), 216–224. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.244989>
16. Zhu, R. (2019). Cross-Cultural Communication and Globalization. *Journal of Multiculturalism in Education*, 15(1), 27–38. <https://doi.org/10.1108/JME-06-2018-0042>
17. Iatsenko O. M. Rozvytok innovatsiinoho biznesu ta mizhnarodnoi torhivli vodnem: instytutsionalne zabezpechennia enerhetychnoho perekhodu dlia staloho post-vuhletsevoho maibutnoho. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 10(1), 92–103. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-16>
18. Iatsenko O., Ostian Z. (2024). Dyversyfikatsiia mizhnarodnoi torhivli turystychnymy posluhamy: innovatsiini vektory ta ryzyky. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 91(6), 192–203. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.192
19. Iatsenko O. M., Zavadska Yu. S., Lyskova L. M. (2024). Heostratehichne vikno mozhlyvostei innovatsiino-investytsiinoi modernizatsii ukrainy: instytutsionalne rehuliuвання ta orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy rozvytku zovnishnoekonomichnoi diialnosti ahrarykh pidpriemstv. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 9(1), 179–188. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-30>